

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Befolkningens studiedeltagande

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Befolkningens utbildning

Produktkod

UF0507

Referenstid

Höstterminen 2017 (utbildningsdeltagande)

November 2017 (sysselsättning)

Vårterminen 2017 (uppgift om högsta utbildning)

31 december 2017 (bakgrundsuppgifter)

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Tomas Westling , Enheten för statistik om utbildning och arbete
E-post	Fornamn.efternamn@scb.se
Telefon	010 - 479 40 00

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	4
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning	6
2.4.3	Bortfallsuppföljning.....	7
2.5	Bearbetningar.....	7
2.6	Granskning.....	9
2.6.1	Granskning under insamlingen	9
2.6.2	Granskning av mikrodata	9
2.6.3	Granskning av makrodata.....	10
2.6.4	Granskning av redovisning	10
2.7	Skattningsförfarande.....	10
2.7.1	Principer och antaganden	10
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	10
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	10
2.7.4	Röjandekontroll	10
3	Genomförande	11
3.1	Kvantitativ information.....	11
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	11

1 Statistikens sammanhang

Befolkningens studiedeltagande är en registerundersökning som beskriver studiedeltagandet i befolkningen fördelat på olika utbildningsformer. Om en person har deltagit i flera utbildningsformer görs en prioritering efter nivå på utbildningen där utbildningen med den högsta nivån väljs.

De register inom SCB som ligger till grund för undersökningen är:

- *Registret över totalbefolkningen/Befolkningsstatistik (BE0101)*
- *Befolkningens utbildning (UF0506)*
- *Universitets- och högskoleregistret/ Doktorander och examina i högskoleutbildning på forskarnivå (UF0204)*
- *Universitets- och högskoleregistret/ Studenter och examina i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå (UF0205),*
- *Komvux: elever, kursdeltagare och utbildningsresultat (UF0106)*
- *Folkhögskolan vår- och hösttermin (UF0510)*
- *Kompletterande utbildning (UF0545)*
- *Gymnasieskolan: elever per 15 oktober (UF0103)*
- *Grundskolan: elever per 15 oktober (UF0104)*
- *Utbildning i svenska för invandrare: elever, kursdeltagare och utbildningsresultat (UF0108)*
- *Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (AM0207)*

För en vidare beskrivning av de ingående registren, se respektive *Kvalitetsdeklaration*, www.scb.se/XX9999 (där XX9999 byts ut till respektive kod, t.ex. BE0101). Uppgifter inhämtas även från Myndigheten för yrkeshögskolan, CSN och arbetsförmedlingen.

I detta dokument beskrivs översiktligt upplägg och genomförande av statistiken om befolkningens studiedeltagande. Dokumentet kompletterar *kvalitetsdeklarationen* för Befolkningens studiedeltagande som finns tillgänglig på www.scb.se/UF0507 under rubriken *Dokumentation*.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De viktigaste målstorheterna i undersökningen är antalet och andelen personer efter typ av studiedeltagande. Statistiken redovisas efter exempelvis kön och ålder. De vanligaste åldersavgränsningarna vid redovisning av typ av studiedeltagande är 16-64 år respektive 16-74 år.

2.2 Ramförfarande

Ramen för Befolkningens studiedeltagande är registret över totalbefolkningen (RTB). Rampopulation är samtliga folkbokförda personer enligt RTB. De objekt för vilka variabelvärden observeras är poster i RTB där varje post motsvarar en person.

Undersökningens observationsobjekt är individer. Kontaktvägen till uppgiftskällorna är RTB.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Inget urval och ingen uteslutning förekommer i statistiken över befolkningens studiedeltagande.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Statistiken över befolkningens studiedeltagande bygger på uppgifter från *Registret över personer i utbildning (RPU)*. För att framställa RPU hämtas uppgifter från ett antal befintliga register. Uppgifter från Myndigheten för yrkeshögskolan, CSN och Arbetsförmedlingen är externa datakällor. Övriga datakällor är interna register på SCB.

Utbildningsvariabler från befolkningens utbildning

Från Utbildningsregistret hämtas uppgift om högsta avslutade utbildning för personen och dennes föräldrar avseende vårterminen 2017. Några härledningar från de variablerna görs inte.

Studerandetabeller

Uppgifter om de olika utbildningsformerna hämtas in i den ordning de finns tillgängliga. Det kan variera något mellan åren.

1. Studiemedel

Från CSN hämtas variabler om utbetalat studiemedel (bidrag och lån). De personer som mottagit studiemedel aktuell termin klassificeras som "studerande". Om studiemedlen utbetalats för studier utomlands klassificeras personen i kategorin "Studiemedel för utlandsstudier". De som studerar i Sverige klassificeras i kategorin "Övriga med studiemedel". Från uppgifterna om utbetalda studiemedel härleds variabeln "studiemedelsutnyttjande", som anger om studiemedlet utbetalats som bidrag, lån eller en kombination av de båda.

2. Kommunal vuxenutbildning

Uppgiften hämtas från Skolverkets elevregister över studerande i Komvux. De personer som finns i registret aktuell termin klassificeras i kategorin "Komvux". För personen hämtas variabeln "Skolkommun" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola".

3. Gymnasieskola
Uppgiften hämtas från Skolverkets elevregister över studerande i gymnasieskola. De personer som finns i registret aktuell termin klassificeras i kategorin "Gymnasieskola". För personen hämtas variabeln "Skolkommun" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola".
4. Grundskola
Uppgiften hämtas från Skolverkets register över elever i grundskolan per den 15 oktober. De personer som finns i registret aktuell termin klassificeras i kategorin "Grundskola". Även personer, som inte finns i registret men är, under 16 år klassificeras i denna kategori pga. att registret inte omfattar alla skolor. För personen som finns i registret hämtas variabeln "Skolkommun" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola".
5. Högskoleutbildning på grund- och avancerad nivå
Uppgiften hämtas från Universitets- och högskoleregistret, registrerade studerande. De personer som finns i registret aktuell termin klassificeras i kategorin "Högskoleutbildning". För personen hämtas variabeln "Kursort" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola". Den kursort där personen är registrerad på flest högskolepoäng prioriteras.
6. Tekniskt basår vid universitet och högskolor
Uppgiften hämtas från lärosätenas studiedokumentation, tekniskt basår. De personer som finns i registret aktuell termin klassificeras i kategorin "Tekniskt basår på universitet/högskola". För personen hämtas variabeln "Kursort" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola".
7. Högskoleutbildning på forskarnivå
Uppgiften hämtas från Universitets- och högskoleregistret, doktorander. Personer i registret som har minst 1 aktivitetsprocent aktuell termin klassificeras i kategorin "Forskarutbildning". Någon motsvarighet till "Kursort" finns inte för forskarstuderande. Istället hämtas högskoleorten som anger var universitetet har sitt huvudsäte, till variabeln "Kommun för skola".
8. Folkhögskola
Uppgiften hämtas från registret Folkhögskolan vår- och höstterminen, deltagarstatistik. De personer som finns i registret aktuell termin klassificeras i kategorin "Folkhögskola". För

personen hämtas variabeln "Skolkommun" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola".

9. Yrkeshögskoleutbildning

Uppgiften hämtas från Myndigheten för yrkeshögskolan. De personer som finns i myndighetens administrativa data aktuell termin (halvår) klassificeras i kategorin "Yrkeshögskoleutbildning / kvalificerad yrkesutbildning". Ur samma data tas "Kurskommun" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola".

10. Konst- och kulturutbildningar/ Kompletterande utbildning

Uppgiften hämtas från en undersökning som görs av SCB på uppdrag av Myndigheten för yrkeshögskolan. De personer som finns i registret aktuell termin klassificeras i kategorin "Kompletterande utbildning". Fr. o. m ht-2015 ingår även utbildningsformen Konst- och kulturutbildningar i denna utbildningskategori. Fr. o. m 2016 har Konst- och kulturutbildningar ersatt Kompletterande utbildning. Ur samma data tas "Kurskommun" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola"

11. Arbetsmarknadsutbildning

Uppgiften hämtas från Arbetsförmedlingen. De personer som finns i myndighetens data över studerande aktuell termin (halvår) klassificeras i kategorin "Arbetsmarknadsutbildning". Någon motsvarighet till "Skolkommun/Kursort" hämtas inte in. Istället används folkbokföringskommunen till variabeln "Kommun för skola".

12. Utbildning i svenska för invandrare (SFI)

Uppgiften hämtas från Skolverkets register över deltagare i SFI. De personer som finns i registret aktuell termin klassificeras i kategorin "Svenska för invandrare". För personen hämtas variabeln "Skolkommun" som senare används för att skapa variabeln "Kommun för skola".

Arbetsmarknadsvariabler från RAMS

Från *Sysselsättningsregistret* som ingår i *Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik* (RAMS) hämtas uppgifter om förvärvsarbete. Några härledningarna från de variablerna görs inte.

2.4.2 Mätning

Statistiken över befolkningens studiedeltagande använder redan befintliga register som finns på SCB som mätinstrument, se avsnitt 2.4.1 *Datainsamlingsmetoder*. Dessa register bygger i sin tur på

administrativa data från olika myndigheter, t.ex. Skatteverket, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Arbetsförmedlingen, Universitet/högskolor och kommuner.

Information om de slutliga observationsvariablerna och statistikens detaljerade innehåll finns på SCB:s webbplats. Där beskrivs alla variabler och värdemängder m.m. Dokumentationen finns på www.metadata.scb.se under *Befolkningens studiedeltagande*.

Det går även att hitta information om observationsvariablerna i Kvalitetsdeklarationen för Befolkningens studiedeltagande.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Eftersom statistiken över befolkningens studiedeltagande är registerbaserad, förekommer inget objektsbortfall i egentlig mening. Dock finns det ett partiellt bortfall för ett fåtal variabler. Till exempel saknas uppgift om föräldrars utbildning i de fall dessa inte är folkbokförda i Sverige. Bortfallet av föräldrars utbildning är lågt i de lägre åldrarna, men ökar med stigande ålder. Redan vid 30 års ålder saknas uppgiften för 20 procent av befolkningen. Variabeln används endast i en tabell, delvis beroende på den bristande täckningen.

2.5 Bearbetningar

Grunden för befolkningens studiedeltagande är *Registret över personer i utbildning*. Registret byggs upp genom att uppgifter hämtas från källregistren till ett antal tabeller i en särskild databas.

Uppbyggnaden sker i sex huvudsteg:

1. Populationsavgränsning inklusive demografiska variabler
2. Utbildningsvariabler från befolkningens utbildning
3. Studerandetabeller över enskilda utbildningar
4. Global studerandetabell
5. Arbetsmarknadsvariabler från RAMS
6. Slutlig sammanställning

Det mest omfattande steget är studerandetablerna (punkt 3 ovan) som omfattar tio delsteg. Inför varje (del)steg görs en avstämning med ansvarig för respektive källregister att de ingående tabellerna är lagrade på samma plats, att namnet på källtabellen inte har förändrats och att de aktuella variablerna inte har genomgått någon förändring (namnbyten, definitioner etc.). I varje steg görs en avstämning av antalet rader (personer). Om antalet avviker mycket från tidigare års resultat görs en kontroll mot den officiella statistiken som kan vara publicerad av t.ex. Skolverket, Högskoleverket eller SCB. I varje steg kontrolleras även om det tillkommit nya värden i de variabler som hämtas.

Populationsavgränsning

Populationstabellen är en kopia av RTB den 31 december aktuellt år, fast med ett begränsat antal variabler. Personer som är yngre än 15 eller äldre än 74 selekteras bort från populationen. De variabler som tas från RTB bearbetas i allmänhet inte, utan behåller sina ursprungliga definitioner och värden. Ett undantag är dock variabeln "nationell bakgrund" som härleds från personens och dennes föräldrars födelseländer.

Nationell bakgrund

1. Född i Sverige, båda föräldrar födda i Sverige
2. Född i Sverige, en förälder född i Sverige
3. Född i Sverige, ingen förälder född i Sverige
4. Född i Sverige, ingen förälders födelse land känt
5. Född utomlands, minst en förälder född i Sverige
6. Född utomlands, ingen förälder född i Sverige

Från RTB:s familjetabell hämtas variablerna familjeställning, familjetyp och yngsta barnets ålder. Den sistnämnda grupperas till en ny variabel med kategorierna 0 - 3 år, 4 - 10 år, 11 - 17 år.

Global studerandetabell

Det slutliga observationsregistret ska bara innehålla en uppgift om studiedeltagande per person. Huvudvariabeln "Typ av studiedeltagande" skapas genom att prioritera uppgifterna från studerandetabellerna. Om personen bara finns i en tabell väljs denna uppgift, om personen finns i flera studerandetabeller väljs studerandeuppgiften enligt en förbestämd ordning, som i huvudsak bygger på nivån i utbildningen, enligt följande:

1. Högskoleutbildning på forskarnivå
2. Högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå
3. Studiemedel för utlandsstudier
4. Yrkeshögskoleutbildning
5. Tekniskt basår på universitet/högskola
6. Komvux
7. Folkhögskola
8. Konst- och kulturutbildningar/ Kompletterande utbildning
9. Gymnasieskola
10. Grundskola
11. Övriga med studiemedel från CSN
12. Utbildning i svenska för invandrare (SFI)
13. Arbetsmarknadsutbildning

Variabeln "Kommun för skola" bildas genom att låta kommunkoden för kursorten/ skolkommunen etc. följa med den prioriterade studieformen. Från "Kommun för skola" och "Folkbokföringskommun" härleds variabeln "Studieortens läge i

förhållande till folkbokföringsorten”, som innehåller information om studierna genomförs i hemkommunen, annan kommun i länet eller kommun i annat län.

Slutlig sammanställning

Det slutliga observationsregistret skapas genom att på populationstabellen matcha bakgrundsvariabler från RTB, Befolkningens utbildning, CSN och RAMS samt studerandevariabler från den globala studerandetabellen. Uppgifter från *studerandetabellerna* över enskilda utbildningar sparas inte i det slutliga observationsregistret.

2.6 Granskning

Granskning av statistiken över befolkningens studiedeltagande sker i flera led. Dels sker en granskning vid framställning av respektive källregister, dels sker en granskning vid framställningen av Registret över personer i utbildning och till sist granskas de tabeller som framställs över befolkningens utbildning i samband med publicering.

2.6.1 Granskning under insamlingen

Vid datainsamlingen från administrativa källor utanför SCB, som exempelvis Arbetsförmedlingen, används en mall för databeställningar där population, referenstid och variabler specificeras. När datamaterialet kommer till SCB kontrolleras att levererat material motsvarar det som angetts i beställningen.

Universitets- och högskoleregistret som är en källa till Registret över personer i utbildning, har sin insamling via LADOK. Granskning vid insamlingen sker inom Universitets- och högskoleregistret.

SCB samlar på uppdrag av Skolverket in uppgifter om förskola, fritidshem, skola, vuxenutbildning och annan pedagogisk verksamhet. En del av Skolverksregistren är också viktiga indatakällor för Registret över personer i utbildning. Granskningen görs i framställningen av varje skolregister.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Dubblettkontroller görs i varje indatakälla, både på personnummer samt personnummer i kombination med andra variabler. De olika indatakällornas populationsstorlek jämförs med tidigare år.

Rimlighetskontroller görs i varje enskild källa under arbetets gång. Förutom dubblettkontroller görs kontroller av valida värden i utbildningsnivå och utbildningsinriktning. Rimligheten granskas också med avseende på om de utbildningsnivåer som förekommer i källan är valida för just den källan. Liknande granskning görs också för utbildningsinriktning. Rimlighetskontroller görs också för att upptäcka fel i kombinationer av utbildningsnivå- och inriktning.

2018-12-17

Även skolkommun kontrolleras så att värdena som variabeln innehåller är valida.

2.6.3 Granskning av makrodata

I registerframställningen jämförs frekvenser med tidigare årgångar och variabler jämförs med varandra i olika korstabeller.

2.6.4 Granskning av redovisning

Alla tabeller i statistiken över befolkningens studiedeltagande granskas, läggs ut på intern server, och granskas igen innan de publiceras. Granskning sker genom jämförelser mot föregående års motsvarande tabeller. Publicering av statistiken över befolkningens studiedeltagande sker både i Statistikdatabasen och som fasta Exceltabeller. Kontroller görs så att redovisningen i de båda publiceringsformerna är konsistenta. Vidare görs kontroller mot publicerade tabeller med parallella produktionskript.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Statistiken över befolkningens studiedeltagande bygger på uppgifter från Registret över personer i utbildning som i sin tur bygger på ett antal olika register. Utgångspunkten för skattningsförfarandet är att datamaterialet är näst intill heltäckande vilket ska möjliggöra totalräkning av statistiken. I kvalitetsdeklaration för Befolkningens studiedeltagande finns statistikens osäkerhetskällor beskrivna.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

De statistiska målstorheterna i statistiken över befolkningens studiedeltagande består av antal och andel personer efter typ av studiedeltagande. Dessa skattas genom summering av det totala antalet aktuella registerposter i aktuell version av Registret över personer i utbildning.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Ingen skattning över tillförlitligheten genomförs i statistiken över befolkningens studiedeltagande.

2.7.4 Röjandekontroll

En bedömning har gjorts att inga skyddsmetoder behövs.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Vid redovisning av statistik över befolkningens studiedeltagande ingår personer i åldern 16-74 år. Storleken på den populationen är 7 326 000. En vanlig delpopulation som redovisas är personer i åldern 16-64 år som består av 6 209 000 personer.

Befolkningens studiedeltagande är en totalundersökning.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har gjorts.